

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 18371
Tarih : 11.06.2026

10/4254

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü'nün 24'üncü yılında, Türkiye'de çocukların işçileştirilmesi, çocuk iş cinayetleri ve çocuk yoksulluğu giderek ağırlaşan yapısal bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Derinleşen yoksulluk, gelir adaletsizliği, eğitimden kopuş ve yetersiz sosyal politikalar nedeniyle yüz binlerce çocuk çalışma yaşamına sürüklenmekte, tarımda, sanayide, hizmet sektöründe ve kayıt dışı alanlarda ağır koşullar altında çalıştırılmaktadır. Son yıllarda artan çocuk iş cinayetleri ise çocukların yaşam hakkının sistematik biçimde ihlal edildiğini ve çocuk emeği sömürsünün ulaştığı boyutları gözler önüne sermektedir. Öte yandan Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında yüz binlerce çocuğun eğitim adı altında işyerlerinde çalıştırılması, yaşamını yitiren çocuklar arasında çok sayıda MESEM öğrencisinin bulunması bu sistemin sonuçlarına ilişkin kaygıları artırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye'de çocuk işçileştirilmesinin ulaştığı boyutların, çocuk iş cinayetlerinin nedenlerinin, çocuk yoksulluğu ile çocukların işçileştirilmesi arasındaki ilişkinin, MESEM uygulamalarının çocukların yaşam, eğitim ve gelişim hakları üzerindeki etkilerinin ve çocuk emeğinin sömürülmesine yol açan ekonomik ve siyasal politikaların araştırılarak gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

GEREKÇE

12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü'nün 24. yılında, Türkiye'de çocuklar çatışmalı ortamın, yoksulluğun, eşitsizliğin ve emek sömürüsünün çok yönlü sonuçlarıyla karşı karşıya kalmaya devam etmektedir. Çocukların yaşamını tehdit eden gerçeklik, yalnızca silahlı çatışmalar değildir. Barış zamanlarında da çocuklar ekonomik sömürü, derin yoksulluk, eğitimden kopuş ve güvencesiz çalışma koşulları nedeniyle yaşam haklarını kaybetmektedir.

Türkiye'de çocukların işçileştirilmesi münferit veya geçici bir sorun değil, yapısal bir toplumsal gerçeklik haline gelmiştir. TÜİK verilerine göre yüz binlerce çocuk çalışma yaşamı içerisinde yer almakta; tarımda, sanayide, hizmet sektöründe ve kayıt dışı alanlarda emek sömürüsüne maruz kalmaktadır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi'ne göre Türkiye'de 3 milyon civarında çocuk çalışıyor.

Çocukların işçileştirilmesinin en ağır sonucu çocuk iş cinayetleridir. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi'nin güncel raporuna göre yalnızca 2025 yılında en az 94 çocuk, çalışırken yaşamını yitirmiştir. Bu sayı, kayıtların tutulmaya başlandığı 2013 yılından bu yana ulaşılan en yüksek işçileştirilmiş çocuk ölümüdür. Aynı rapora göre son 13 yılda iş cinayetlerinde yaşamını yitiren çocuk sayısı en az 852'ye ulaşmıştır. Hayatını kaybeden çocukların 26'sı 14 yaş ve altında, 68'i ise 15-17 yaş aralığındadır. Bu veriler çocukların işçileştirilmesinin yalnızca ergenlik çağındaki çocuklarla sınırlı olmadığını, ilkökul çağındaki çocukları da kapsadığını göstermektedir.

Çocukların işçileştirilmesinin yaygınlaşmasında çocuk yoksulluğu belirleyici rol oynamaktadır. Türkiye'de yüksek enflasyon, gelir adaletsizliği ve derinleşen yaşam maliyetleri çocukları doğrudan etkilemektedir. TÜİK verilerine göre her on aileden biri, çocuklarına yeni giysi alamamakta, her on aileden biri çocuklarının düzenli taze meyve ve sebze tüketmesini sağlayamamaktadır. Çocukların önemli bir bölümü yeterli ve sağlıklı beslenme hakkına erişememektedir.

Türkiye, çocuk yoksulluğu ve sosyal dışlanma bakımından Avrupa'da Arnavutluk'tan sonra en kötü durumdaki ikinci ülkedir. Çeşitli ulusal ve uluslararası veriler çocukların yaklaşık yüzde 40'ının yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında yaşadığını göstermektedir.

İktidar ve sermaye sınıfının derinleştirdiği yoksulluk, eğitimden kopuşu, eğitimden kopuş ise çocukların işçileştirilmesini beslemektedir. Mevsimlik tarım işçiliğinde, merdiven altı atölyelerde ve kayıt dışı üretim alanlarında çocuk emeği yoğun biçimde sömürülmektedir. Göçmen ve mültecileştirilen çocuklar ise en ağır çalışma koşullarına maruz bırakılmaktadır.

Bu süreçte Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) uygulaması çocuk emeğinin kurumsallaştırılması yönündeki tartışmaları büyütüştür. Haftanın büyük bölümünü işyerlerinde geçiren çocuklar eğitim adı altında ucuz işgücü olarak kullanılmakta; iş güvenliği önlemlerinin yetersizliği nedeniyle yaşamsal risklere maruz kalmaktadır. Son yıllarda yaşamını yitiren işçileştirilen çocuklar arasında çok sayıda MESEM öğrencisinin bulunması, sistemin çocukların yaşam hakkı açısından yarattığı riskleri görünür hale getirmiştir.

Çocuk işçileştirilmesi, çocuk yoksulluğu ve eğitimden kopuş olguları yalnızca emek sömürsünü derinleştirmemekte aynı zamanda çocukları suç örgütlerinin, çetelerin, uyuşturucu ağlarının ve çeşitli istismar mekanizmalarının etkisine açık hale getirmektedir. İçişleri Bakanlığı'nın 2025 yılı verilerine göre, suça sürüklenen çocukların yüzde 71'i 15-17 yaş grubundadır. Aynı yıl cinayet olaylarına karışan çocuk sayısı 478 olarak kaydedilirken, organize suçlara karışan çocuk sayısında son yıllarda yüzde 236'yı aşan bir artış yaşanmıştır. Raporda organize suç örgütlerinin çocukları özellikle kurşunlama, uyuşturucu ticareti ve benzeri suçlarda kullandığına dikkat çekilmektedir. Ayrıca 2025 yılında suça sürüklenen çocuk sayısının 186 bini aştığı belirtilmektedir. Bu tablo tesadüfi değildir. Eğitim hakkından mahrum bırakılan, yoksulluk nedeniyle çalışmak zorunda bırakılan çocuklar çeteler tarafından kolaylıkla hedef alınabilmektedir. Nitekim son dönemde özellikle yoksulluğun yoğunlaştığı kent mahallelerinde çocukların lüks yaşam vaadi, para kazanma imkânı ve aidiyet duygusu üzerinden suç ağlarına çekildiği, uyuşturucu ticareti, silahlı eylemler ve çeşitli suç faaliyetlerinde kullanıldığı yönünde çok sayıda tespit bulunmaktadır. Uzmanlar ve saha gözlemleri, çocukların suçun faili olmaktan önce ekonomik, sosyal ve siyasal koşulların mağduru olduğunu göstermektedir. Bu nedenle çocukların suça sürüklenmesi meselesi yalnızca adli bir sorun değil, çocuk yoksulluğu, eğitimden kopuş, çocukların işçileştirilmesi ve sosyal dışlanma politikalarıyla doğrudan bağlantılı bir çocuk hakları sorunudur.

Öte yandan çocuklara yönelik koruyucu kamu politikalarının ve bütçe kaynaklarının yetersizliği dikkat çekmektedir. Çocuk yoksulluğu, işçileştirilmiş çocuklar, okul terkleri, çocukların yeterli beslenememesi ve çocuk iş cinayetleri gibi sorunlar derinleşirken, çocuk odaklı sosyal politikalar ve bütçe mekanizmaları aynı ölçüde güçlendirilmemektedir.

Çocukların korunması yalnızca sosyal yardım politikalarının konusu değildir. Çocukların yaşam hakkı, eğitim hakkı, sağlıklı gelişim hakkı, anadilinde eğitim hakkı, beslenme hakkı ve karar süreçlerine katılım hakkı birlikte ele alınmalıdır. Çocuklar yalnızca korunması gereken bireyler değil, aynı zamanda toplumsal yaşamın öznesidir.

Bu nedenlerle, çocukların işçileştirilmesinin gerçek boyutlarının, çocuk iş cinayetlerinin nedenlerinin, çocuk yoksulluğu ile çocuk işçileştirilmesi arasındaki ilişkinin, MESEM uygulamalarının sonuçlarının, çocukların eğitimden kopuş nedenlerinin, Kürt çocuklar, göçmen çocuklar, engelli ve nöro-çeşitli çocuklar açısından yaşanan eşitsizliklerin, çocuklara yönelik bütçe politikalarının yeterliliğinin, çocukların işçileştirilmesinin ortadan kaldırılması için gerekli yasal, ekonomik ve sosyal önlemlerin tespit edilmesi amacıyla meclis araştırması açılması zorunlu hale gelmiştir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13			
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	